

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527
Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Předmět a odvětví psychologie a vztah k jiným vědním oborům

Autor materiálu: Mgr. Sosnová Daniela

Datum (období) vytvoření: 20. 8. 2012

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Psychologie, 2. ročník

Sada: PS1

Číslo DUM: 01

Tematická oblast: Úvod do obecné psychologie

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 10. 9. 2012, 17. 9. 2012

Ověřující učitel: Mgr. V. Plecerová, Mgr. D. Sosnová

Třída: ZLY 2., ZDA 2. B,

Popis způsobu použití materiálu ve výuce:

Výuková elektronická prezentace slouží jako podpurná a názorná pomůcka k výkladu učitele. Prezentace výstižně a názorně zachycuje základní vědomosti v obecné psychologii a to předmět a základní disciplíny psychologie, které si mohou žáci zaznamenat a využít při domácí přípravě. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení nové látky v podobě závěrečného snímku s otázkami k opakování tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Předmět a odvětví psychologie a vztah k jiným vědním oborům

Definice psychologie

- Psychologie je jednou z mnoha věd o člověku.
- Zkoumá chování člověka, jeho duševní činnost, psychiku a její projevy v průběhu života.
- Psychologie se zabývá psychikou člověka.

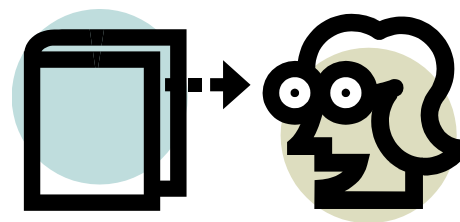
obr. 1

Psychika má tyto funkce

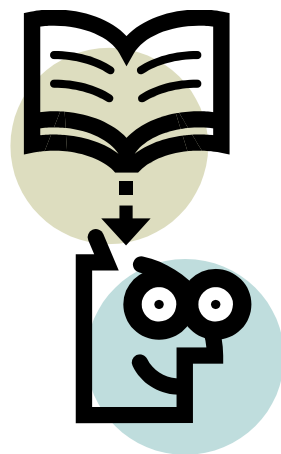
a) informačně - orientační

b) regulační

c) adaptační

obr. 2

obr. 3

Co je to psychologie?

- Psychologie je věda o duši.
- **První část** pochází z řeckého slova *psyché*- v češtině znamená „duše“.
- **Druhou část** slova *-logie* můžeme přeložit jako „věda“ nebo „slovo“.
- Psychologie vychází z poznatků o člověku, k nimž dospěly přírodní a společenské vědy.

Přehled psychologie

- Nejvýznamněji se duševní život člověka projevuje v praktické činnosti – praktickou činností psychologie se obvykle rozumí hra, učení a práce.
- V období, kdy bylo psychologické myšlení závislé na filozofii, se za předmět psychologie považovala duše.

Psychologie

- je stále empirickou vědou, která přísně vědeckými metodami **sbírá, třídí a interpretuje** vědecká fakta, která zobecňuje v teorii a z nich odvozuje vědecké, objektivně ověřitelné hypotézy
- řecky *ὑπόθεσις* - *hypo-thesis* - **podklad, princip, předpoklad**

Chování

- Chování je souhrn všech vnějších zjistitelných nebo měřitelných projevů duševního života člověka.
- Chování člověka může pozorovat jiná osoba, může ho zachytit přístroj EEG.
- Chování je také souhrn vnějších projevů, činností, jednání a reakcí organismu.

Vnitřní podmínky ovlivňující chování

a) vrozené

b) dědičné

c) získané (naučené)

obr. 4

Prožívání

- Prožíváním označujeme to, co si člověk sám uvědomuje ze svého duševního života.
- Je to vnitřní svět člověka.

obr. 5

Formy (projevy) duševních jevů

	Charakteristika:	Příklad:
Psychické procesy:	Ohraničený děj.	Myšlení, vnímání, vybavování obsahů.
Psychické stavy:	Základní naladění, které zabarvují všechny děje, odehrávající se na tomto psycho-fyziologickém základě.	Nálada, soustředěnost, afekt.
Psychické vlastnosti:	Relativně stálé charakteristiky procesů, stavů nebo osobnosti jako celku.	Labilita (prožívání), hloubka (myšlení), spolehlivost (jedince).
Psychické obsahy:	Vnitřní obrazy (modely).	Představy, paměťové obsahy.

Psychologické disciplíny

- Dnes kolem 50 disciplín.
- Neexistují jednotná klasifikační kritéria.
- Dělí se dle míry jejich obecnosti a specializace, či dle vztahu k jiným vědám.

Dělení psychologických disciplín:

a) základní - teoretické

b) aplikované - užité - praktické

c) speciální

A. Základní psychologické disciplíny:

- zkoumají jevy a fakta obecného charakteru, vytvářejí systém základních psychologických poznatků, ze kterých další disciplíny čerpají

A. Základní psychologické disciplíny:

1. Obecná psychologie
2. Psychologie osobnosti
3. Vývojová psychologie
4. Sociální psychologie
5. Psychopatologie

1. Obecná psychologie:

- zabývá se postavením psychologie v systému věd
- vymezuje předmět psychologie
- vysvětluje základní pojmy
- formuluje základní zákonitosti vzniku a fungování psychiky
- popisuje základní metody psychologie

2. Psychologie osobnosti:

- studuje strukturu, dynamiku a vývoj osobnosti (temperament, charakter, vlastnosti a schopnosti jedince, nadání, myšlení...)

obr. 6

3. Vývojová psychologie:

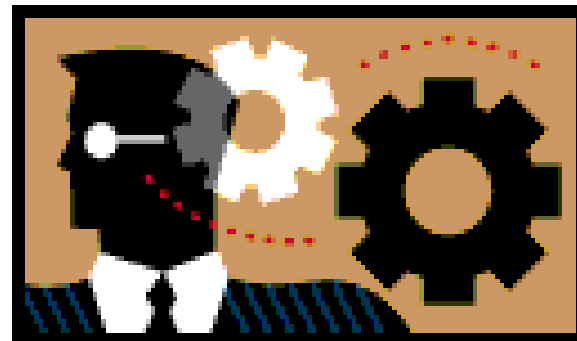
1. Ontogenetická psychologie – studuje zákonitosti vývoje člověka od početí po smrt.
2. Fylogenetická psychologie – studuje vývoj psychiky od nejjednodušších organismů po člověka.

obr. 7

4. Sociální psychologie:

- zkoumá zákonitosti utváření lidské psychiky a projevy psychických jevů v sociální interakci (socializaci a její mechanismy, sociální role a pozice, sociální skupiny, komunikaci, náročné životní situace...)

obr. 8

5. Psychopatologie:

- zabývá se chorobnými změnami psychických jevů vycházejících z nejrůznějších vnitřních i vnějších příčin
- zkoumá a definuje abnormální chování a odchylky od něj
- klasifikuje psychické poruchy, vysvětluje jejich příčiny, projevy a popisuje jejich průběh

B. Aplikované psychologické disciplíny (užité = praktické)

- tvoří nejrozsáhlejší okruh samostatných vědních disciplín
- týkají se rozličných lidských oborů
- psychologie použita v praxi

Členění aplikovaných psychologických disciplín:

- psychologie práce
- psychologie řízení
- pedagogická psychologie
- klinická psychologie
- psychologie sportu
- psychologie trhu
- psychologie umění
- forenzní = soudní psychologie
- vojenská psychologie
- psychoterapie
- psychodiagnostika
- poradenská psychologie

C. Speciální psychologické disciplíny:

zaměřují se na konkrétní obory lidské činnosti:

- **psycholingvistika** – studuje vztahy mezi myšlením a řečí
- **zoopsychologie** – srovnává psychiku zvířat a lidí
- **patopsychologie** – zabývá se psychikou nemocných

obr. 9

C. Speciální psychologické disciplíny:

- **farmakopsychologie** – sleduje účinky léků a drog na psychiku jedinců
- **psychometrie** – zabývá se konstrukcí psychotestů
- **psychohygiena** – věda o duševním zdraví člověka, zabývá se zdravým životním stylem, pracovním prostředím, odpočinkem

Otázky k opakování:

1. *Se kterou psychologickou disciplínou jste se již setkali?*
2. *Napište, čím konkrétně se zabývá psychologie:*
 - *sportu*
 - *práce*
 - *psychologie pedagogická*
 - *soudní*

Otázky k opakování:

3. *Jak se dělí vývojová psychologie?*

4. *Co znamená termín PROŽÍVÁNÍ?*

obr. 10

obr. 11

Děkuji za pozornost!

Zdroje:

- Čechová, V. Rozsypalová, M. Obecná psychologie pro SZŠ. 1. vyd. IDVPZP. Brno: 1992. 105 s. ISBN 80-7013-24-1.
- Rozsypalová, M. Čechová, V. Mellanová, A. Psychologie a pedagogika. 1. vyd. Informatorium, Praha: 2003. 186 s. ISBN 80-733-014-8.

Zdroje:

- obr. č. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11 – <http://office.microsoft.com> [cit. 2012-08-20].
- obr. č. 6 - Jak si připravit postavu. *Tým Gama 4* [online]. 2012-06-19 [cit. 2012-08-20]. Dostupné z: http://madmenpictures.cz/index.php?str=tut_zobraz&i d=7